

նութեան, և այլ չեմ գիտեր ինչ անուններով կոչուեցին թողնելով և հետանալով իւրեանց հա-
րազատ ազգից, որուն մինչև այսօր պայծառ լոյ-
նի նման կիսալի նախնեաց սերմանաւ առաքինու-
թեանց շատերը: Այլ կարող է այսօր ուրանայ Հայ
Ժողովրդի հիւրասիրութիւնը, հաւատարմութիւնը,
անձնանուիրութիւնը, գերգաստանների մէջ մի-
մեանց վերայ եղած վստահութիւնները, ամուսնա-
կան յարաբերութեանց մէջ տիրած օրինաւորու-
թիւնները, ընտանեկան կենաց սրբազնութիւննե-
րը, քրիտոնէութեան նախնի դարերին արժանի
վարքն ու բարքն, բարեպաշտութիւնը, ջերմեռան-
դութիւնը, որոնք բոլորն ալ նախնեաց քրտինքով
են մշակուել:

Արդ նախնիք այս ամենը անելու համար, հան-
դեսութիւն, ու անգործութիւն չունէին, զիւղէ ի
զիւղ, քաղաքէ ի քաղաք, յաւանէ յաւան ան-
դադար կիրթեցնէին, և իւրեանց ջանքով ու ծի-
գովը կաշխատէին պարտքերնին մի արգար խղճի
հասուցանելու: Այս նկատմունքներով հարկ է
ասել թէ նախնեաց ժամանակը վաղեւոր մեծ նը-
շանակութիւն են ունեցել: Մեր լուսաւորութեան
կեդրոնը նորանք են դարձած: Այսօր մեր (գրա-
ւոր) գրականութիւնը կազմող գրող խիստ մեծ մա-
սը հոգի ու բան է: Ամենայն զիւղ իրանից փոքր
հետի մի վանք շինելու հետամուտ եղած, և որուն
մէջ մի միաբանութիւն հաստատելով իւր հոգեւոր
օգտին է ծառայացրած: Թէ նախնիք որչափ մեծ
սէր և եռանդ են ունեցել զէպ ի վանքերը՝ բաւ է
այն աստուածային տաճարներից այժմ մեզ հա-
սածների արձանագրութիւնները աչքէ անցնել, և
ամեն բան մեզ հասկանալի կլինի: Իսկ այժմ Հա-
յաստանից Եկեղեցւոյ հոգեւոր և մարմնաւոր
պաւսնների սրտերի միջից կարծես այն սէրը պակ-
սել է, այն ջերմեռանդութիւնը՝ բարեպաշտութիւ-
նը քչացել է: Այս գիտմամբ մեզքն ոչ աշխու-
հականացն է և ոչ ալ հոգեւորականաց: Մեր մէջ
արդ եղած պակասութիւնը մեր եկեղեցւոյ հոգեւոր
և մարմնաւոր որդւոց առ միմեանս եղած պարտա-
կանութեանց ըստ օրինի չկատարուելէն կառա-
ջանան: Ազգ ասածդ ժամացոյցի նման մի բան է,
որուն մէջ հարկաւոր պաշտօն կատարող գոր-
ծիքներ կան. որոնցից եթէ ամենայնօրին ալ աւ-
րուի, ժամացոյցին եթէ գործելն ալ չդադարի զէթ
կատարելութիւնը կպակսի: Այսպէս եթէ մի ազ-
գի ժամկոչներն ալ իւրեանց պարտքը օրինաւոր
չկատարեն, անշուշտ եկեղեցւոյն մի բան կպակսի:

Երկու տարի առաջ սուրբ Էջմիածին գոնուե-
լով Աւհարաւ Հօր սուրբ Աջն համբուրելու ար-
ժանանալիս, առաջին խօսքն այս եղաւ թէ, "Իմ
առ ազգն և առ եկեղեցին ունեցած պարտակա-
նութեանցս առաջինը Հայաստանեայց Եկեղեցւոյ
հոգեւոր և մարմնաւոր որդւոց առնչութիւնը օ-
րինաւորապէս հաստատելն պիտի ըլլայ": Այս բար-
ձր միտքը, որ մի բարձր մարգոյ ասելու արժանի
և վայելուչ է, ես մեր բոլոր պակասութիւնները

ուղղելու ակն ու աղբիւրն դիտեմ: Մի անգամ
եթէ մեր հասարակաց Հօր բաղձանաց համաձայն
Հայկական Եկեղեցւոյ որդւոց սրտերը միմեանց
հետ կապուին ու կաշկանդուին, որ մի հարուստ
ժամանակի կարօտ է, նորանից յետ կնայիս որ
բիւր բարիքներ կրղխի այդ կէտէն: Վաղուց յայտ-
նի է Հայ ազգին մեր մեծ Բահանպապետի այս և
այլ հարկ եղած բաների վերաբերմամբ արած ջան-
քն ու ծիղն, որոնք անկասկած իւրեանց փրկա-
բար ազգեցութիւնը և պտուղներն ժամանակին
պիտի լծափեն Ազգի և Եկեղեցւոյ վերայ:

(ՍՆՈՒՆԻ Է ԵՊՈՒՄԱ)

ՀՈԳԵՒՈՐ ԴՊՐՈՑ

ՆՈՐԳԱՅ

ԽՈՒՄԻՆԻՆԻ ԱՐԱՐԱԿ ԲԱՆԱԳՐՈՅ

Մեր նորգայ երկսեռի Դպրոցաց Պ. Հոգա-
բարձուքը, Պ. Գէորգ Մ. Յովհաննէսեան և Պ.
Գրիգոր Աւետեան, որոց միջոյ տարէն շրջանը լրա-
նալով, անցնալ Փետր. 10ին՝ խնդիր ներկայաց-
րին տեղական հոգեւոր խխանութեան, ի մասին
հրաժարուելու Հոգաբարձութեան պաշտօնից, ար-
գելաւիթ գնելով՝ իրենց սեպհական տնային գործ-
քերը:

Իսկ մեր բարեսէր Ժողովուրդը, որոնք լաւապէս
ճանաչում են ուսման հարկաւորութիւնը և միշտ
դիմումնն Աստուծոյն անց ներքին և արտաքին
պիտոյքների վերայ, որոց փութանակ, փութապէս
ընտրեցին հետեւեալ Հոգաբարձուքը, այն է՝ 1. Պ.
Մատթէոս Տէր Պօղոսեան. 2. վերստին Պ. Գէ-
որգ Մ. Յովհաննէսեան. 3. Մ. Պ. Սամուէլ Գա-
լստեան. 4. Պ. Իսահակ Տէր Աւետիքեանց, և
որոնք, արդէն հաստատուած վարումն իրենց
ազնիւ պաշտօնը:

Անրջապէս մեծ յոյսերով լցուած ելլի, որ ինչ-
պէս այժմ, այս Դպրոցները արագ ընթանումնն
ուսման ասպարիզին մէջ, նոյնպէս և յառաջ կըն-
թանան, աշխատութեամբ բարեջան նորոգ Հոգա-
բարձուաց Հայոց նորգայ:

Աւտի խոնարհարար խնդրելով . . . Խմբա-
գրութենէդ Արարատայ՝ տեղեք շնորհել մի անկիւ-
նումը այս փոքրիկ յօդուածիս, ի խրախուսու-
թիւն և ի քաջալերութիւն Հոգաբարձուաց:

ՍԵՐԱԿԵԱՆՈՒՆ ԵՒ ԱՆԴԱՄ

ՀՈԳԱԲԱՐՁՈՒՄԻՆԻ յԵՒԱԼ ԴԱՊՐՈՅԱՅ

ՊՕՂՈՒ Ա. ՎԱՀԱՆԱՅ ՏԷՐ ԱԷԴԵԷԷԱՆԵՅ
ԵՆԵԼԱՆ

Ի ԿՈՒՄԻՆԻՆԻ ՆՈՐԳ

Ի ԵՆ ԱՐԵՒԷՆ 1874 - Գ